

पिपल पुस्तकको बारेमा

यो ग्रन्थमाला भाषानुभव विधिबाट तयार गरिएको हो । यस विधिमा लेखकले मौखिक रूपमा भनेको कथालाई अर्को व्यक्तिले जस्ताको तस्तै लेखेर कथा तयार पार्दछ ।

यस किसिमका कथाहरू सत्य घटनामा आधारित हुनुका साथै गाउँका मानिसहरूको अनुभवासँग मेल खाने हुनाले उनीहरूले यसमा बढी चासो लिन्छन् । वास्तविक मौखिक वाचन प्रवाहबाट बनेका यस्ता कथाहरू पढ्दा नव साक्षर प्रौढहरूले पछि आउने घटनाको अड्कल पहिले नै पाउँछन् जसबाट उनीहरूको आत्म विश्वास र वाचन प्रवाह बढ्दै जान्छ ।

केवल सामान्य सम्पादन गरिएको हुँदा मौखिक भाषामा हुने गुणहरू जस्तै- ठाउँ ठाउँको बोलाई विभिन्नता, भर्रा शब्दहरू, सरल वाक्यहरू यथावत रहेका छन् । यो ग्रन्थमालाले नव साक्षर प्रौढ पाठकहरूलाई बोली-चालीको भाषाबाट कुशलतापूर्वक किताबी भाषामा लैजान चाहन्छ । जब उनीहरूमा पढ्ने बानी बस्दै जान्छ, परिष्कृत शैलीका नयाँ नयाँ लेखहरू पनि पढ्न सक्ने हुन्छन् ।

प्रत्येक शीर्षक छुट्टा छुट्टै भएतापनि १०० वटा जति शीर्षकमा तयार गरिने यस ग्रन्थमालामा प्रयोग भएका विभिन्न रूप, शैली, र संरचनाको माध्यमबाट नव साक्षर पाठकहरूले भाषाको विकास गर्न सक्दछन् भन्ने विश्वास गरिएको छ ।

प्रकाशक: मातृभाषा पिपल पुस्तक परियोजना - २०६३

डु-ग्वाल डुडिलो हाम डुम?

- लो लाम चक्माकाम - खोलेडाम नाम्पा
- गेगेया चक्माकाम - कि की नाम्पा
- मामासे चक्माकाम - किचो मिभापा
- गिगिम चक्माकाम - जोम्का ज्याक्सी डासी थेट्पाकाम

डु-ग्वाल डुडिलो हाम दुम ?

डु-ग्वाल डुडिलो हाम दुम ?
 गो याक्के बाडरोला खालेकु
 द्वादिवुड बाडरो। मिम, बेब, माम, पाप
 खोलेका डा गो नुड जेमु, रिमु
 द्वाथालिमरी। मेमिमका याक्के दरा
 डु-ग्वाल डुत्तोकोलो दुखा दुस्ताम मिम्पुलो।
 खालेका डा गो नुड जेमु, रिमु
 रिमु, लोम्सिमु छोम डा भ्रस्थाल्ला।

Information About This Book

Language: Thulung

Nepali Title: Jad Raksi Khada Ke Hunchha?

English Title: What Does Drinking Alcohol Do?

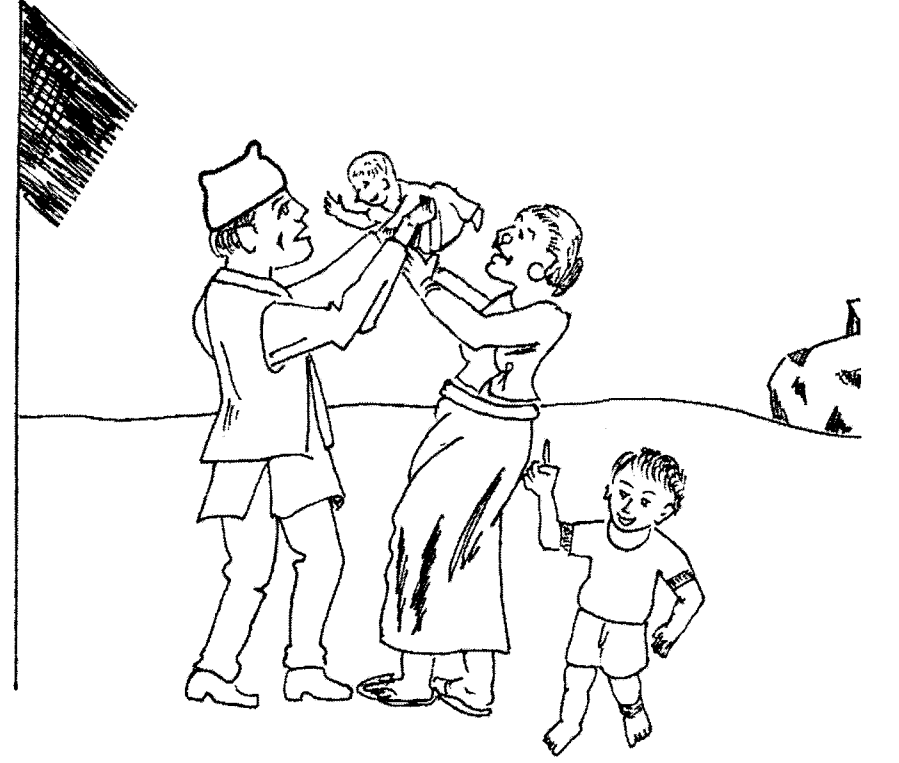
Author: Shanti Thulung

Artist: Jackson Thulung

First Edition: 2006

Copies: 500

Publisher: Mother Tongue Pipal Pustak Project

नक्सा ज्याक्पाकु नडः जैकसन किराँत थुलुड

गो याक्के बाडरोलो खोलेकु
द्वादिबुड बाडरो। मिम, बेब, माम, पाप
खोलेका डा गो नुड जेमु, रिमु
द्वामथाल्मिरी। मेमिमका याक्के दुरा
खोले डाचोमिमकु गोजुरा बुमुमा जेमु,
रिमु, लोम्सिमु छेम डा भ्रस्थाल्ला।

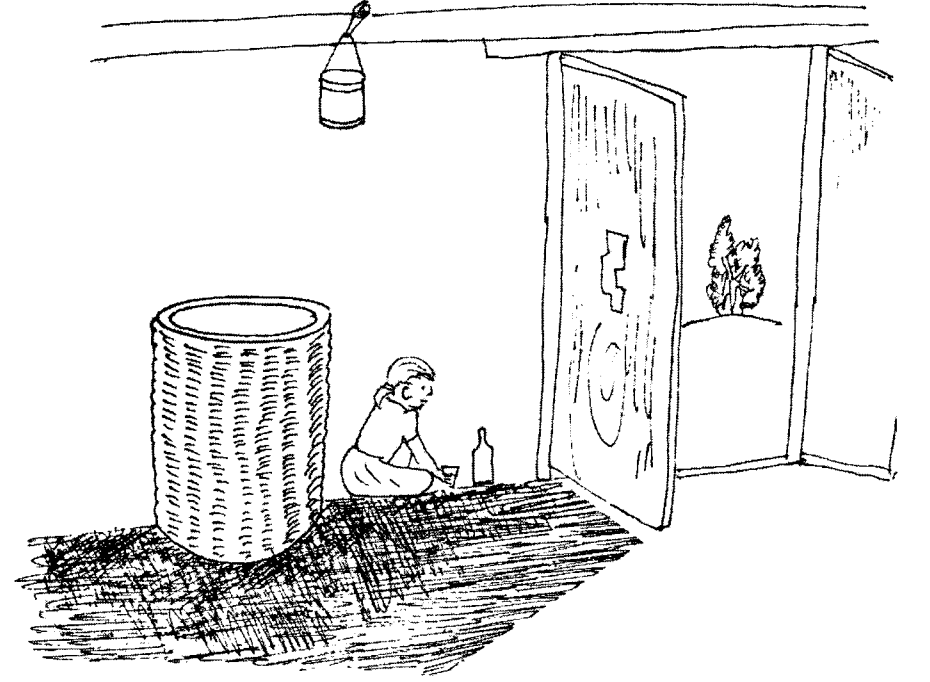
गो डो (५), रु (६) दुकाम
बाङरोलो आकी माम नुड कुरीनेम
लक्थाल्चोको। मेसिन्डा बेव, मिम नुड
कुक, निनदेल्मी बाम्थाल्मिरी। कुरी
मिमका छेम द्वाक्थाल्तिकी।

गुचुकु आकी माम नुड कुरीनेम
लमु छेम द्वाक्थाल्चोको। आकी
मामका नेप्डा दु-ग्वाल हापा डा
खोम्थाल्मिरी। मामका किकि
डुम्थाल्मिरी, पापका ने हापा डा
डुम्थाल्मिरी।

आकी पाप छेम डुका सेत्तो गुकु
 नुड फेन्चुमो र्लुम्थालिमरी। आकी
 माम-पापका जाम पोमु डिसा मा दरा
 लमु डीसाका डु डुम्थालिमरी। गो वो
 आकी माम-पापका डु डुम्रीम
 लाउथाल्तोलो छेम डु डुडु
 द्वाक्थाल्ला।

ला वो माम-पापकु डिमुका
 मेडुथालुवा। आकी माम नुड कुरी नेम
 लक्थाल्चोकोलो वो डु-ग्वाल डा
 कुरसाका लक्चोको। मेम्साका डा गो वो
 गुमीका डुम्रीम ल्वाउतो। को-लेम सुका
 वो मेल्वाहोमका डु डुतो, मा गो वो डु
 डुमु सिसिडरो।

आकी मामका डु-ग्वाल खोम्डिमा
आकी नेप्टाम मा-के खोले डा हुक्ता,
मा चडरा ने छेम दुखा ल्वात्तोको।
आकी नेप्टा मा मेबायामका घेनेम नुड
चडकेपमा जेमकु ब्लामडा फुल
डोल्साका खोकमा डोमा पेथाल्तोको।

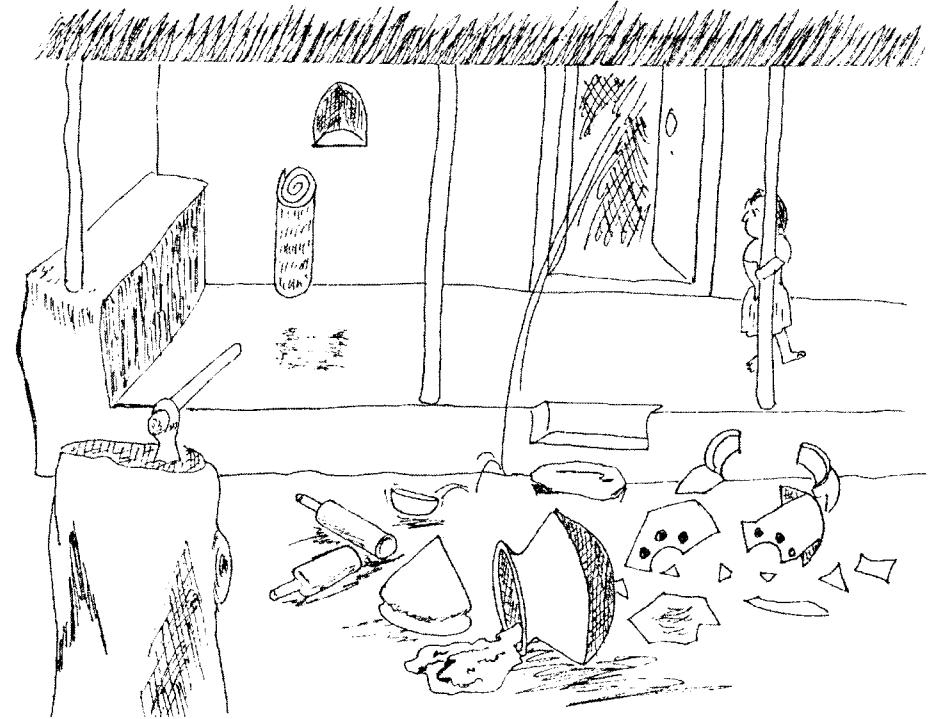
देलराम खोले मुचुमिमकाम हापा
मा-के बाईथाल्ला। हाम बोमु मा?
आकी नेप्टा कोले हाम वो मेबायामका
जाल वो खाप्तो लस्थाल्ला।

को-लेम ने आकी माम कुरी नेम
लम्री। कुरीमिम नुड मेमिम खोले दुखा
ल्ला हाड्मिरी। आकी माम नुड
कुरीमिमका मेराम दुखाकु ल्ला सोत्तो
ख्राप्तो बेम्री। आकी कुरीमिमका माम
मा-के नुड खउलुड ग्वाम्सोम्री।

मे नेम आथाम गुकु डु-ग्वाल
खोमु, डुमु खोले डा डित्तोको। मेमिमका
आथाम्बिली गुकु पोमु डुमुका लिड्पा
बुकु। आकि नेण्डा डादोम होप्पाम दुखा
वो मिवु।

दुखा ल्वातोकोलो घेनेम नुड
चडकेपमा जेमकु डोमा पेट्तोकोम। पाप
डुका सेड्मिरीमा फम्रीम। आकी नेण्डा
मा, के हुक्तामा पोम दुखा दुस्ताम
मिम्पुलो छोम आ ख्राम लु।

मुचुका डु-ग्वाल खोमु डुमु मा
त्वाकु नेप्राम नुड वाडमी साउखोरे,
डोप्सोमिम नुड फमु जोपा मेए। ओम
बासिड्डी माला चडरा त्वाका डा दुखा
ल्वासिमा ख्राम्मु बासि रेछा।

ए, वा ल्वाक मामपाप नी! “डु -
 ग्वाल मेखोकी मेडुडी। ओक्का गुई
 जोपा मेबेसा। ईकी मिरेम ईकी नेप्ची
 फालु। गुई जोपा काम बोमु वो
 मेचाप्सी। चडरा ओलाडका डा सिमु
 लाम प्रसी।” मेमिमका गो आथा वो
 ज्वाडु। गुई खोलेका डु-ग्वाल खोमु डुमु
 डिरी।

थुलु	-	नेपाली शब्द
चडकेपमा	-	मुसे कुरो
ख्राम	-	दुखित हुनु वा मन रुनु
पारी, डिरी	-	छोडौ वा त्यागौ
निनदेलमी	-	माईजु
द्वादीबुड	-	प्यारो
किकि	-	अलीकति
ला वो	-	तर
को-लेम	-	एक दिन
मेचाप्सी	-	सकिन्दैन

शान्ती थुलुङ
सोलुखुम्बु जुबु - ६
जन्म - २०४० / २ / १०

जाँड रक्सी खाँदा के हुन्छ?

म सानो छँदा सबैको प्रिय थिएँ। हजूरआमा हजूरबा, आमा बुबा सबैले मसँग बोल्न, हाँस्न मन पराउनुहुन्थ्यो। त्यसैले सानो उमेरमा सबै ठूलाबडाको काखमा बसेर बोल्न, हाँस्न, खेल्न अति मिठो हुँदथ्यो।

म ५, ६ वर्षको हुँदा मेरी आमासँग मामाघर जाने गर्थेँ। त्यहाँ माउलीबजे, बाजे र माईजूमामा हुनुहुन्थ्यो। हामीलाई मामाघरको बजैले अति माया गर्नु हुन्थ्यो

म आमासँग माउली जान असाध्यै मन पराउथेँ। हाम्रो आमाले घरमा जाँड-रक्सी निकै नै पकाउनुहुन्थ्यो। आमाले चाहिँ अलिअलि पिउनु हुन्थ्यो। तर बाबाले चाहिँ धेरै नै पिउनुहुन्थ्यो।

बाबाले चाहिँ धेरै जाँड पिएर मातेर हामीसँग निहुँ खोज्नुहुन्थ्यो। आमाबाबाले खाना खान अघि र काममा जान अघि जाँड-रक्सी पिउनुहुन्थ्यो। मलाई पनि आमाबाले जाँड-रक्सी पिउनुभएको देख्दा पिउन मन लाग्दथ्यो। तर आमाबुबाको डरले पिउदिनथेँ।

आमासँग माउली जाँदा जाँड-रक्सी नै बोकेर जानेगथ्यौँ। उहाँहरूले पिउनुभएको देखेर एकदिन मैले पनि कसैले नदेख्ने गरी जाँड पिएँ, र त्यसरी नै मैले पनि जाँड पिउन सिकेँ। आमाले जाँड-रक्सी पकाएर घरको सबै अन्न सक्रियो, र पछि त धेरै दुख पायौँ।

घरमा अन्न नभएकोले सिस्नु र मुसे कुरो भन्ने भाारको पातमा पिठो मिसाएर पकाएको ढिँडो खानेगथ्यौँ। गाउँको सबै छिमेकीहरूले कति मजाले खान्थे पिउथे। के गर्नु र हाम्रो घरमा चाहिँ केही पनि नभएकोले मुसा पनि रूँदै जान्थ्यो।

एकदिन आमा माउली (माईतीघर) गएर, माउली बजैसँग ती सबै दुखको कुरा पोखाउनु भयो। अनि आमा माउलीबजैसँग त्यस बारे कुरा

गर्दै रूँदै गर्नु भयो। अनि माउलीबजैले आमालाई अन्न र पैसा दिएर पठाउनुभएछ।

अनि त्यस दिनदेखि हामीले जाँड-रक्सी पकाउन, खान सबै त्याग्यौं। अनि अहिले चाहिँ हामीलाई खान लाउनले पुगेको छ। आजभोलि कुनै-कुनै बेला त्यो सिस्नु र कुरोको ढिँडो खाएको सम्झन्छु र बाबा जाँडले मातेको, हाम्रो अन्न सिद्धिएको सम्झँदा रुन मन लाग्छ।

मानिसले जाँड रक्सी खाएर आफ्नो घरको परिवार र छिमेकीहरूसँग बाभनु राम्रो हैन। यसो गरियो भने पछि दुख पाउदो रहेछ। त्यसैले ए, दाजूभाइ, आमा बुबा हो, म तपाईंहरु सबै सँग भन्दछु, जाँड-रक्सी नपिँउ। त्यसले हामीलाई राम्रो गर्दैन, हाम्रो शरिरलाई बिगार्छ, हाम्रो दिमाग बिगारिदिन्छ र हामीले असल काम गर्न सक्दैनौं। त्यसैले जाँड-रक्सी पिउन छोडौं।

WHAT DOES DRINKING ALCOHOL DO?

I was beloved by all my family. All my family members, especially grandfather and grandmother loved playing and laughing with me so much. I enjoyed playing on the laps of family elders.

We used to go to my mother's native village when I was of 5 or 6 years old. My maternal grandma and grandpa who loved us a lot lived there. I often desired to go to my mom's village. My mom used to make beer, though she didn't drink much. But my father used to drink heavily. My father used to quarrel after getting drunk. Despite the frequent quarrels, my mom and dad kept on drinking (homemade) beer even with every meal. Seeing all this I was also tempted to drink, but did not dare because of their scolding.

We had to take wine or beer with us whenever we went to my mother's home village. Later on, imitating them, I also started drinking. Because of making beer and making wine a lot, all our crop ran out and my family suffered a shortage of food.

As a result, we had to have mash of nettles and fern twigs mixed with a little flour. Other villagers had enough provision for their sustenance; whereas even rats had to suffer desperate starvation in our house.

One day my mom visited grandma and told her everything we had been undergoing. Both of them burst into tears. They cried until they were exhausted. Then my grandma sent some money and provisions for us.

Since that day, we stopped making and drinking beer. And nowadays our family no longer suffers from a shortage of food like we did before. Even today my heart rends when I remember our previous days.

Drinking wine inspires nothing but quarreling in the family and neighborhood and brings all sorts of troubles and sufferings later on.

So, dear brothers and sisters, I appeal to you all; let's stop drinking from right now onwards. It contaminates both our mind and body. As a result, our life does not go well prosper. Let's promise not to drink today and from now on.

हिलाहिसी

- १) ओराम ल्वा रेप्नीमा गानी हाम थ्रेसिथेट्नी?
- २) ओराम ल्वा आच्छडा ईनी नडा लस्ता? लस्ताला हेडा?
- ३) हाम गानी वो आरेप्माम दुखा ल्वान्निम बु?
- ४) दु-ग्वाल आच्छडा डेरिमाला हाम दुम्सी?
- ५) दु-ग्वाल डुडिलो हाम दुम रेछा?
- ६) हाम गानी वो दु-ग्वाल डेन्मु ज्वाकिला बिन्सिनी?
- ७) आसिन्डा ज्वाक्मा होडडा ईनी नेप्डा वो खोलेका दु डुमी?
- ८) दु-ग्वाल दुसाका गुई हाडको गेले गेरी? दु-ग्वालका मिरेम, नेप्ची हाम बु रेछा?
- ९) दु-ग्वालका ईकी रोमडाम हाम हाम फालु?
- १०) त्वाका दु-ग्वाल खोकीमा डुडिलो त्वाकु चोच्चोमिमका वो सीसीमी रे मेए?
- ११) दु-ग्वाल डुडिमा जोपा काम बोमु चाप्सी रे मेए?

The Format of this Pipal Pustak book, as well as the Pipal Pustak series, originated with United Mission to Nepal (UMN)